

MOLNÁR MIKLÓS

Magyar novellák

MOLNÁR MIKLÓS (1946) Sopron

MÁKOS TÉSZTA KOVÁSZOS UBORKÁVAL

„Éljen a rabszolgaság! Éljen Übü papa!”

Alfred Jarry

Hajdanában-danában („az idő akkoron szép folyással vala”), az üveghegyeken innen, az Ópicсарáncán túl, ahol a kurta farkú malac túr, s ahol a tetűt meg a bohát rézpatkóba verik, volt egyszer egy kaporszakállú megmondóember, aki *Logikai-bölcseleti elménckedés* címmel írt egy furfangos kis könyvecskét. A furfangos kis könyvecske arról ugyan nem szólt, hogy mit jelent, ha az ember lánya dögkeselyűkkel álmodik, vagy álmában ő maga válik dögkeselyűvé, mindamellett igen magvas elmeszüleményekkel hozakodott elő: „minden mondat azonos értékű”, „a logika nem tan, hanem a világ tükörképe”, „a világ és az élet egy”, „a világ tények, nem pedig dolgok összessége”, „nyelvem határai világom határait jelentik”, „hogyan holnap fölkel a nap, ez csupán föltevés; magyarul nem *tudjuk*, csakugyan fölkel-e”, „amiről nem beszélhetünk, arról hallgatnunk kell”, „minden, amit egyáltalán leírhatunk, lehetne másképp is”, „amit leírhatunk, az meg is történhet”. No, ez már döfi! Megtörtént dolgokat meg nem történetté írhatunk át, visszamenőleg személyeket és eseményeket iktathatunk ki a történelemből... Nosza, rajta, jó katonák, igyunk egészséggel, menjen táncba ki-ki köztünk az ő jegyesével! Húzzátok, cigányok, kivilágos kivirradtig! Ez biz’ akkor is döfi, ha az utoljára idézett magvas sziporka így folytatódik: „és amit az okság törvénye kizár, azt nem is írhatjuk le”. Mi azonban leírjuk, az okság törvénye meg elmehet a búsba:

Dörgicsei Gáspárné mindszentkállai parasztasszony lovas kocsin hordta a tejet a tapolcai piacra. Aranka, Dörgicseiné csitri lánya sokszor rimánkodott az anyjának, hogy hadd vihesse be ő a tejet Tapolcára, de soha nem kapott rá engedélyt, kivált mióta híre járt, hogy egy vándorcirkusból megszökött a Kilimandzsáró nevű hím gorilla, és a Balaton-felvidéken kóborol.

Hanem egyszer megbetegedett az asszony, és napokig nem kelhetett föl az ágyából. Mit volt mit tennie, kénytelen volt megengedni, hogy Aranka vigye be a tejet a tapolcai piacra. Mielőtt útjára bocsátotta a nyúlánk, szöszke, ígéretesen bimbózó keblű leányt, elhalmozta intelmekkel: – Fontold meg jól, mibe fogsz! Válaszd meg az eszközöket okosan! Munkálkodj fáradhatatlanul! És ha mindent megtettél, amit erőd és körülményeid engednek, nem vádolhatod magad, még ha óhajtásodnak nem felel is meg az eredmény. – Végezetül a lelkére kötötte: – Aztán nehogy fölengedj valakit a szekérre, hallod-e, lelkem, édes lányom! Attól a kóbor gorillától meg pláne óvakodjál!

– Sose féltsen engem, kedves édesanyám! – rikkantotta Aranka. Hámba fogta a két almásderest, szénát rakott a saroglyába, fűgén a bakon termett, olyan cifrát csördített az ostorral, hogy hét vármegye meghallotta (egy kiscigolya kiesett a fészkeből ijedtében, a környék összes kutyái veszett ugatásba fogtak, azonnali harci készültséget rendeltek el a Bakonyban állomásozó

katonai alakulatoknál, a Dörgicseiék eresze alatt lakó fecskepár pedig azonmód Ukrajnába költözött), elkurjantotta magát: – Gyia, nye! –, és a szekér után eredt. Végiggördült Mindszentkállán, kiért az országútra, aztán áthaladt Gyulakeszin is, és egykettőre beért Tapolcára. Aranka az utolsó csöppig eladta a tejet, és dolgát jól végezve, déli harangszókor hazafelé indult. Nekieresztette a gyeplőt, hagyta a lovakat, hadd szaladjanak. A szíve telides-teli volt jó érzések lobogó kis rőzselángjaival. Az élet szent, ifjonti örömét érezte pezsdülni minden porcikájában.

Tapolca határában kerekedett egy kerek dombocska, azon növekedett egy édes almafa. Az almafa (vagylagos lehetőségek: eper / dió / galagonya / vadkörte / madárcseresznye / vadgesztenye / hárs / platán / juhar / szil / éger / kőris / nyír / gyertyán / cser / tölgy / bükk / cédrus / páfrányfenyő / jegenyenyár / kaliforniai mamutfenyő) alól egy öltönyös, kalapos úrféle lépett a szekér elé, megragadta a lovak zablóját: – Hő-ha! Meg ne ijedj, szép szöszeke leánya: sem ördög nem vagyok, sem pedig kísértet! –, és kérte a lányt, hogy vegye föl a kocsijára. Arankának nem akaródzott kötélnek állni; anyja intő szavai jártak az eszébe. De az úrféle addig puhította, míg meg nem esett rajta a szíve – tolnak csóstül, egymás hegyén-hátán a laptop (magyarul *hajtetű*: 'hajlítható tetejű') billentyűzetét püfölő ujjbegyeink alá a magyar nyelv ízesebb fordulatai –, és meg nem engedte neki, hogy mégiscsak föl szálljon. Az ismeretlen utas a bakra telepedett, és savanyú képpel, szótlanul pöffeszkedett Aranka mellett, mint a nyársat nyelt pulykakakas. Borzasztóan meg volt illetődve a süldő leánya sugárzó egészségétől, szépségétől és üdeségétől. A lovak, Ráró, a rudas és Rigó, a nyerges csöndesen kocogtak az országúton, időnként – a „Megismerni a kanászt cifra járásáról” kezdetű kanásznóta ritmusát kiverve – egymáshoz koccantak az üres tejeskannák. Egyszer csak fuvolázó kappanhangján megszólalt az idegen: – Nyilvánvaló igazság, hogy minden ló egyenlőnek születik, és mindnyájukat elvitathatatlan jogokkal ruházza föl a természet: az élethez, a szabadsághoz és a boldogságra törekvéshez való joggal. – „Jezzusom, ennek nincs ki a négy kereke!” – gondolta megszeppenve Aranka.

Ahogy közeledtek Gyulakeszihez, a savanyú képű utas – se szó, se beszéd – kikapta a lány kezéből a gyeplőt meg az ostort, és gyorsabb nyargalásra nógatta a két almásderest. Aranka majd bepilsit, úgy elfogta a félsz. A megvadult lovak száguldottak, mint a fergeteg. A süldő leánya elcsukló hangon könnyörgött a kappanhangú idegennek, hogy hagyja abba, a Krisztus szerelmére, de az rá se hederített, hanem csak hajszolta a lovakat ész nélkül. Fölágaskodott az ülésről („ha állandóan egy helyben ülsz, bünt követsz el a szentlélek ellen”), és belebömbölte a világba:

*Polgártársak, barátaim, rómaiak!
Előttem a Nap, mögöttem az éj,
fölöttem a menny, alattam a tenger.
Hátamon a zsákom, zsákomban a mákom,
mákomban a rákom, kirágta a zsákom.
Szaladjunk, hadd lobogjon a hajunk!
Olyan szeretnék lenni minden népek
közt a föld kerekén, mint akik
vad lovakon, véres homlokkal
száguldoznak az éjszakában, s hajukat
lobogtatja a veszett vágatás keltette szél.
A Kárpátoktól le az Al-Dunáig
egy bős üvöltés, egy vad zivatar!*

Gyulakeszi határában aztán, hogy a nyavalya törje ki, megtörtént a baj: megrepedt és levált a szekér egyik hátsó kereke. Az idegen megállította a lovakat, és leszállt a kocsiról, hogy megállapítsa, mi a helyzet. Aranka ne-felejcskék szempárja elzöldült és szikrákat hányt. Dühében sírva fakadt; elhagyta a béketűrés („Agyó, szöszi!”, mondta a béketűrés, és távolodtában még sokáig integetett), és cefetül legorombította az utast. Legszívesebben megcsapdosta volna az ostorral: „Nesze, te madárijesztő, hörpints valódi világot, habzó éggel a tetején!” A savanyú képű úrféle hiába próbálta lecsillapítani. Látva, hogy a tüneményes kis fúria egyre jobban belelovalja magát a szapulásába, sarkon fordult, kalapját a szemére, nyakát a vállai közé húzta, és beiskolt a közeli Bivalykorty csárdába. „Nem is sejtí ez a szeleburdi, hogy egy mindenható istenséget, Patagónia királyát, Nakonxipán hercegét, Meslohes grófját, a patafizika és a szifiliztika professzorát pocskondiázza, aki játszva teremt akkora követ, amelyet maga sem bír fölemelni, kényekedve szerint fölfüggesztheti az okság törvényét, meg nem történtté teheti, ami megtörtént, s aki emberek sokaságát gyilkolta már meg, és most is csak vérengzésen, koncoláson, gyilkosságon, agykiloccsantáson jár az esze...”

Ráró, a rudas ló („Most zendít rá a rezesbanda!”, rikoltotta Aranka) a csárda felé iramodó idegen után eresztett egy takarosán megformált, tekervényesen recsegő fingot, aminek akkora volt az ereje, hogy lesodorta a fejről a kalapot. Akkor látszott csak, hogy kopasz az istenadta, mint a szopott gombóc. A légáramlás törvényei elismerően csettintettek: az almásderesből távozó orkánszerű végbélszél ugyanis udvariasan megkerülte Arankát, hogy annál hevesebben találhassa telibe Patagónia királyának, Nakonxipán hercegének, Meslohes grófjának, a patafizika és a szifiliztika professzorának tökfödőjét.

Szerencsére arra szekerezett Dörgicseiék egy nemesgulácsi ismerőse, és kölcsönadta a saroglyájába erősített tartalék kereket. A nemesgulácsi ismerős szaporán kereket cserélt Aranka kocsiján, és a lány folytathatta útját Mindszentkálra felé.

Az anyja rettentően dühbe gurult, mikor értesült a szerencsétlenségről, és a sárga földig lehordta Arankát a szófogatatlansága miatt. – Lesheted, lelkem, édes lányom, hogy még egyszer rád bízom a szekeret meg a tejet!

Mindez egy szombati napon történt. Márpedig a verebek is csiripelik, hogy kedden, csütörtökön és szombaton a Sátán igazgatja a világegyetemet, mégpedig a kvantumelmélet szerint (hétfőn, szerdán és pénteken az Isten van soron: ő a hullámelmélet szerint működteti a mindenséget, vasárnaponként pedig, az Isten és a Sátán pihenőnapján, egy özvív előtti traktorból kiserelt és erre a célra megbuherált motor segítségével, mindenféle elméletre fittyet hányva, Káposzta Kristóf csongrádi ezermester).

Harmadnap Dörgicsei Arankának szóló vastag, lepecsételt levéllel állított be hozzájuk a postás. Az asszony meg a lánya se látott, se hallott izgalmában, mikor föltépték a borítékot. Egy köteg papírpénz, tekintélyes summa hullott ki belőle, meg egy névjegy, hátfelén ezzel a mondattal: „Történt, ami történt, ne kérdezd az okát, gondolj a rózsára!” Volt nagy ijedelem, mikor kiderült, ki volt az ismeretlen, aki fölkérdzkedett a szekerükre. A kár ugyan többszörösen megtérült, de Arankában meghűlt a vér, mikor eszébe jutott, milyen szidalmakat vagdosott az ismeretlen utas fejéhez. Bánhatta már a meggondolatlan szavait! Bárcsak inkább Kilimandzsárót, a gorillát engedte volna föl a szekérré! Meg volt róla győződve, hogy előbb-utóbb érte jönnek, bilincsbe verik, és elhurcolják. De nem így történt. Arankának egyetlen haja szála sem görbült. Az eset miatt, amely minden részletében mélyen beivódott az emlékezetébe, soha nem zaklatta senki.

Késő öregségéig, miközben folyton tágult a szakadék a születésekor megígért élet meg a körülmények hatalma által rákényszerített élet között – ekkoron már nem vala oly szép folyással az idő –, gyakran idézte föl a történeteket a gyerekeinek meg az unokáinak (és soha nem sejtett föl benne, hogy a kalapos idegenben a szőnyeg alá söpört „másik én”, az *animus*, az árnyék, az ő „belső férfi” öltött testet, miként a Bivalykorty csárdába beiszkoló úrféle Aranka személyében találkozott a „belső nővel”, az *animával*, szőnyeg alá söpört másik énjével, önnön árnyékával). Olyankor mindig ott motoszkált Aranka fejében a hátborzongató gondolat: hátha csak megfeledkeztek róla, és egy napon letartóztatják, hogy könyörtelenül számadásra vonják. Csakhogy – a jelenkort komolyan összevetve a messze jövővel – nem is ostorral, hanem korbáccsal várta volna őket, hogy megtegye, amit annak idején elmulasztott. Mert talán nemcsak az ő sorsa, gondolta Aranka, hanem a fajtajáé is másként fordul, s a haza fényre derül, ha nemcsak szidalmakkal küldi el a pokolba: „Az égi madarak legyenek anyáid, az erdei vadak szerteszagassanak, a húsdot ágról ágra hányják!”, hanem addig ostorozza, amíg rá nem hül a bőr a körülmények hatalmát az okság otromba törvénye folytán akkoriban megtestesítő főnacsalnyikra.

Hogy kire? Negyvennégyes volt a folyton izzadó lúdtalpas lába, csipke alsóneműt viselt, szeretett sakkozni, bridzsezni csak szeretett volna, de nem tudott, sihederkorában vécepapírra írt anarchista verseit elküldte egyszer Kassák Lajosnak, és ezt a választ kapta: „Uram, jó volna, ha lenne ma Petőfink és Adynk, segítenének eloszlatni a ködöket, szétkiáltanák a szenvedők panaszait, az igazságosság és a szabadság eszményének nevében nyílt kiállásra buzdítanák az alakoskodókat és alkalmazkodókat”, rettentően szeretett volna balett-táncos lenni, de nem vált be a lúdtalpa miatt, ugyanezért lovas tengerésznek sem kellett, pedig úgy tudott fejen állni, mint senki más, akármikor hibátlanul elfütyülte Rossini *Tell Vilmos* című operájának nyitányát, terített asztalokról úgy tudta lerántani az abroszt, hogy tányérok, tálak, poharak meg se rezzenek, anyanyelvi szinten beszélt óslávlul és katalánul, szüntelenül lázadt és lázított a kétszer kettő négy zsarnoksága ellen, semmilyen vallásban nem lelt nyugalomra, a vallások szent iratait, így vélte illendőnek, az illemhelyen tanulmányozta, a szükség megszabta adagokban, az elolvasott lapokat kitépve, és velük törölve ki a fenekét, legszívesebben Schopenhauer, Lenin, Hašek és B. Traven írásait bújta, Kafkától kilelte a hideg, Joyce-tól fölfordult a gyomra, legkedvesebb költői Baudelaire, Heine, Pessoa és Majakovszkij voltak, imádta Wagnert és Satie-t, Schönbergtől falra mászott, a darás metéltet baracklevárral, a mákos tésztát kovászos uborkával szerette, kapadohányból maga sodorta cigarettát szívott, utált borotválkozni, úszni nem tudott, mert víziszonya volt, kinyomott emberi szemek halmaza díszelgett egy meissenai porcelántálban a főnacsalnyiki íróasztalán... „A nagy időn se lesz hozzá hasonló.”

Ha kíváncsiak vagytok rá, hogy kicsoda ő, nézzetek tükörbe. Ő néz vissza rátok: *tat tvam asi*, ez vagy te!

Mielőtt fölkapnátok a vizet, amiért emlékeztetve vagytok a lét és minden létező misztikus egységére („Van persze kimondhatatlan: a misztikus, ami *megmutatkozik*”), vegyétek eszetekbe, hogy ez patagóniai meskete, nakonxipáni bohóság, szavak helybenfutása csupán; fölösleges játék, céltalan erőpazarlás, kelekótya alakok magánügye. Vagy mégsem? Gondoljatok a rózsára...!

AZ ÉN FÖLDEMRE ÖMLIK A FÉNY

„Se szeri, se száma az olyan embereknek, akiken csak egyetlen orvosság segíthet – a katasztrófa.”

Christian Morgenstern

Angolnaszerűen keresztülsiklik a pályaudvaron várakozók, tolongók, lebzselők, kufárkodók, ügyeletes kurvák és zsebtolvajok tömkelegén. Nem néz se jobbra, se balra, észrevétlenül, súrlódásmentesen igyekszik mozogni a lucskos közegben. Lépteit úgy igazítja, hogy véletlenül se akasszák meg könyökök, térdek, bokák, bakancsok, bocskorok, csizmák, minden rendű és rangú tökfödők, szatyrok, szütyők, garabolyok, szakajtók, kosarak, ládák, bödönök, dobozok, tartályok, tömlők, tarisznyák, zsákok, demizsonok, hordók, batyuk, hátizsákok, aktatáskák, retikulók, bőrröndök, kofferek, vulkánfiberek, hajóladák, overallok, nagykabátok, nagykendők, bekecsek, lajbik, mándlik, kaftánok, kacabajkák, pufajkák, usankák, subák, szűrök, pálcák, rudak, horgász-, séta-, pásztor-, furkós-, koldus-, vándor- vagy gumibotok, villanásnyi pillanatokra mégis kénytelen emberekkel kerülni kapcsolatba, magára vonnia kihívó / bamba / csúfondáros / kegyetlen / kéjsóvár / esengő / tanácstalan / gyűlölködő / tébolyult tekintetüket. Százezer arcból százezer tekintet leselkedik rá. Meztelenre vetköztetik, megítélik, eszközzé fokozzák le, leválasztják önmagáról, kiszakítják a mindenségből. Esze ágában sincs elosztogatni magát, nem óhajt pillantásokat viszonzni, arcokat pásztázni, szemekben elmerülni. Nincs benne más, csak viszkető utazási inger, lüktető indulhatnék, tomboló szökésvágy. Csarnokokon, várótermeken, peronokon, vágányokon szökdécsel át, fölkapaszkodik egy vonatra. A lépcsőn megbotlik, fölszisszen, úgyszólván bezuhan a félhomályos vagonba.

A kocsi üres még, a fapadok alatt csikkek, törmelék, papírfoszlányok, köpetek, foltok, csutkák, repeszek, forgácsok, gyömöszök és perdek, caffok és grucák. Birtokba veszi a terepet: kiválaszt egy menetirányba néző, ablak melletti helyet, fölakasztja a kabátját, letörli az ülést, táskáját ölébe veszi, émelegy a tömérdek tárgyesettől, az alliterációktól legszívesebben falra mászna. Belenéz az ablakba, megigazítja a haját. Végtagjai reszketnek, kifújja magát, egyenletesen lélegzik. Egyszer-kétszer-háromszor a karórájára pillant: megfontoltan ketyegve mutatja a holtidőt. Érik a menetrend.

Drung, drung! – becsörtetnek a vagonba. Szeszgőzt és izzadságpárát árasztó vasutas csattog-buffog-imbolyog az ülések között, lomhán a lányra pislant, alighanem kacsintásnak szánja. – Befűtenék kiskegyednek – dünyögi, a vagon közepére megy, irgalmatlanul megrakja szénrel a vaskályhát. A széngáz örömet elegyedik a cigaretta-, izzadság- és alkoholbűzzel, fullasztó ködbe meríti a lányt. Bódultan köhéccsel, zsebkendőért matat, megkérdi a vasutastól: – Mondja, jóember, miért nincs első osztály ezen a vonaton? – Ajjaj, aranyoskám, a 8675-ös vicinálison csak szegény népek utaznak, nem telik azoknak párnás kupéra! – A vasutas nekihevülten tovább cseverészne, a lány lehunyja a szemét, macskaszerűen magába gömbölyödik, mintha aludni szeretne. A vasutas harákol, loccsanósat köp a kályha melletti szenesládába, kicsörtet a vagonból. A lány előgömbölyödik magából, kinéz az ablakon.

Kezd benépesülni a vagon, a félhomály mozgással és neszekkel telítődik. A szemközti ülésre is lezuttyan valaki, jelenlétét orrfacsaró lábszaggal nyomósítja, megéled a levegő. A lány föltekint, szeme szikrákat hány. Pufajkás férfi biccent feléje a kucsmája alól. Csillagos nyelvű bicskát vesz elő a pufajkája zsebéből, keze fején kérges a bőr, kidagadnak kékes-vörös erei, viharvert aktatáskájában kotorász, *A szellem fenomenológiájából* kitépott lapok közül fél veknit

PUHA FERENC, Cím nélkül 1; 2; 3, 2015

meg fokhagymás szárazkolbászt göngyölget ki, falatozáshoz lát. A lány lehunyja a szemét, tulajdon mélységeibe iparkodik alámerülni. A pufajkás komótosan táplálkodik, ütemesen csámcsog, minden falatot gondosan megrág.

A kocsi színültig telik, minden ülést elfoglalnak. Az utasok boroznak, sörröznek, pálinkáznak, dohányoznak, jártatják a bagólesőjüket, hajtogatják szegényes igazságait, szotyoláznak, snóbliznak, filléres alapon kártyáznak, előre-, hátra- vagy oldalra dőlve alszanak, horkolnak, szörcsögnek. Egy terebélyes asszonyosság egy elveszett demizsonról karattyol, egyszer-kétszer-háromszor nyakon legyinti suttyó fiát. Kismama kisbabát szoptat, kishivatalnok kisüstit iszik, kiskatona kislánynak udvarol, kispap a kisujja hiányát fájlalja: bicskával egymásra rontó suhancokat iparkodott szétválasztani a jankováci búcsúban, eközben nyisszantódott le, majd nyoma is veszett a nagy kavardásban, végül egy kóbor kutya gyomrában kötött ki, emiatt vissza sem lehetett varrni. Egy szerszámlakatos és egy takarítónő között fél liter cseresznye-pálinka meg három doboz cigaretta fejében gazdát cserél a fedeles fonott kosárban szállított fészekaljnyi napos csibe.

Szigorúan inkognitóban és titokzatos úti céllal, észrevétlenül az utasok közé vegyülve utazik az Illuminátus Istenkeresők az egész földön szétszórt és a legkülönbözőbb társadalmi rétegekhez tartozó szufi rendjének nagymestere, civilben egy színházi zenekar másodhegedűse, valamint, ugyancsak inkognitóban, közönséges szovjet tábornoknak, a Szovjetunió Hőségének álcázva, egy holland lepkegyűjtő, azzal a gondosan titkolt szándékkal, hogy foglyul ejti a csakis a Duna–Tisza közén honos kunsági betyárpillangó néhány méretes példányát. A vagon egyik sarkában az arkangyali kiküldetésben kelet-európai vonatokon utazgató Wolfgang Amadeus Mozart, aki magára vállalta, hogy előcsalogatja az emberekből a bennük lakó csillagtollú, éneklő galambokat, nehogy végül gyilkos griffmadarakká váljanak, tökmagot rágcsálva, harsány hahotázások közben, erősen svábos kiejtéssel részleteket olvas föl a *Holt lelkéből* a szemközt ülő, zavartan pislogó sírkőfaragónak. Pipák, cigaretták, szivarok parázslanak, egy félrészeg katona szemet rak a kályhára. Bokrétásulnak a nyomorúság görcsei: a kártyázók hajba kapnak, hibádzott a huszonegy, elfogták a piros ultit.

Csúf és igaztalan részrehajlás volna említés nélkül hagyni az utasokban tenyésző milliárdnyi mikroorganizmust, az alsógyatyák korcában és bugyik mélyén megbúvó bolhákat, valamint a sok-sok parányi potyautast, melyek jelenlétéről pillanatnyilag még annak a szakszervezeti könyvtárosnőnek sincs sejtelve, aki egy virágkereskedésben sárkányfát (*Dracaena marginata*) vásárolt, amit most a lábszárai közé szorít, és amin a jövő iránti határtalan bizalommal eltelt takácsatkák, levéltetvek, üvegházi molytetvek, pajzstetvek, gyapjastetvek, gyászszúnyogok, tripszek, ugróvillások és vincellérbogarak vertek sátrat.

Fogantyús fatalpakon közlekedő, lábak nélküli koldust segítenek föl a vonatra. A vagon közepén állapodik meg, nehéz, savanyú szagokat áraszt, de ez szinte senkit sem zavar, az se nagyon, ha valaki elfingja magát, legföljebb megjegyzi, hogy ennek is rohad a bele, az 8675-ös vicinális utasai nem minősítik a szagokat: ez illat, az bűz, hanem elfogadják és tájékozódásra használják, mint az állatok. A fatalpú koldus bécsi keringőket játszik a tangóharmonikáján. Isten fizesse meg mindnyájuknak, mondja, mielőtt átevickél a szomszéd vagonba, a vállán átvett koszos vászontarisznyába gyömöszölve a kalapjába gyűlt alamizsnát.

Recsege-ropogva elindul a vonat. A kivénhedt vasúti kocsik bármelyik pillanatban széteshetnének az utasok alatt, mégis egyben maradnak, egyben tartja őket a gravitációs erőterként működő sokféle szag, kipárolgás, hang és mocorgás.

Vacsorája végére ér a pufajkás: kérges bőrű keze fejével megtörli a száját, visszacsomagolja *A szellem fenomenológiájából* kitépett lapokba a maradék kenyeret és kolbászt. Választópolgárrá vedlik: sört igyon-e, avagy pálinkát, vagy inkább rágyújtson? Öblöset böffent, gyufaszállal piszkálja a fogát. A megrágott végű gyufával cigarettára gyújt, elhessegeti maga előtt a füstöt, foghegyről odaveti a lánynak: – Nem zavarja a füst? – A lány a fejét rázza, féltlenk mosolyt próbál kicsíráztatni magából, karórájára néz, tunyán vánszorog a kelet-európai idő. Őneki jó a szaga, legalábbis azt hiszi, hogy a méregdrága kozmetikumok, amiket magára ken, jó szagúvá teszik, ez a sok bűdös proli igazán megköszönhetné, hogy ő, a finom, jó szagú úri kisasszony, hercegek és hercegnők, grófok és grófnők ivadéka, hajlandó közéjük elegyedni. Ezekhez hozzábűdösödni, még az hiányzik. Kinyitja a táskáját, könyékig belevész, könyv van a kezében, mikor előkerül. Belelapoz, a lapok érdesen zizegnek. Nini, koromszemcsék korzóznak a blúzán. Megpróbálja lefújni őket, de nem tágitanak. Kezével végigsöpör mályvaszínű blúzán, kis almamellei megrezzennek, a pufajkás rájuk tapasztja ragacsosan nyálkás tekintetét. A lány megigazítja a szoknyáját, szép ívű, vékony lábait behúzza az ülés alá.

Hunyorogva olvasni próbál, tereptelenedni, más mozgások, más neszek félhomályába jutni. Erősz, drága gyermekeim, isten: fiatal, szép és szárnyai vannak; ezért is leli örömét a fiatalságban, jár kedvében a szépségnek, és ad szárnyakat a léleknek. Hatalma nagyobb még Zeuszénál is. Ura az elemeknek, ura az égitesteknek, úr az istenek fölött, még ha rangban egyenlők is vele: nektek nincs annyi hatalmatok a kecskéék és juhok fölött. A virágok is mind Erősz alkotásai, a fákat is mind ő teremtette. Neki köszönhetjük, hogy folynak a folyók, és fújnak a szelek. Láttam már szerelemre gerjedt bikát: böggött, mintha bögöly csipné. Láttam szerelmes kecskebakot: folyvást a nőstény nyomában koslatott. Erősznek nincs ellenszere, se gyógyital, se varázsige nem segít, csak a csók és az ölekezés használ, meg az, ha meztelen testünk boldog egyesülésben egybefonódik.

Kéretlenül melléje huppannak. Föltépi szeméinek csápját a könyvről: kaptosnak látszó, hórihorgas fiatal tahó ül mellette, fején svájcisapka, fészkelődik, bucsálódik, méregeti a lányt. Fülét piszkálja, a kisujja körmével elővájti fülzsírt az ülés aljához keni. Az ülés alja főlháborodottan megnyikordul.

A svájcisapkás lombosán, foghíjasan vigyorog. Szóba próbál elegyedni a lánnyal. Úti céljáról faggatja, a lány az ablakhoz húzódik, úticéltalanul hallgat. A svájcisapkás gesztikulál, sóhajtozik, bugyborékolva fogalmazgatja a történetét: hajnalban szabadult, három évet húzott le, erőszakos ez meg az, hatósági közegek, elmulasztások, jogtalanságok, szarik az elvonókúrára, harminchat hónapon át Marok Marcsán kívül nőnek színét se látta, alig várja, hogy megehessen egy tányér lebbencsleves meg egy dupla adag krumpilis tarhonyát. A mohó igyekvésnek, hogy megismerkedjen egy hús-vér nővel, fől-sülés a vége. A lány alvadtan megkondul: – Jóember, szálljon le rólam!

A pufajkás újabb üveg sört bont, hervatag érdeklődéssel pislog kettejükre. A lány időtlenül hallgat. A pufajkás somolyog, kortyol söréből, hamuszínű arca kezd megszínesedni, döllyösen maga elé dohányzik. A lány kimered az ablakon. Nem néz a mellette ülőre, úgy tesz, mintha olvasna. Egymáshoz szorítja a combjait, csiklója izgalomba jön, gyors egymásutánban három orgazmust él át, vére megsűrűdik, agyveleje kiapad, lebegve utazik a belső ködben. A svájcisapkás kikapja kezéből a könyvet, a vagon padlójára hajtja, a csikkek, törmelék, papírfoszlányok, köpetek, foltok, csutkák, repeszek, forgácsok, gyömszők és perdek, caffok és grucák közé. Ővele senki ne kukoricázzon, ha ő egy fehérnéphez szól, akkor az méltóztassék odafigyelni rá, a bárcás mindenségit. A pufajkás megpróbál a helyzet magaslatára emelkedni. Fölpattan, dulakodik a svájcisapkással, üstökön ragadja, lenyomja az ülésre: nem látod,

PUHA FERENC, Cím nélkül 1; 2, 2017

te faszkalap, hogy a kis hölgynek tele van veled a töke? Rendreutasítások mindenfelől. A kis hölgy könnyek gyöngyszemeit veti maga elé. A megregulázott svájcisapkás még dühöng egy sort, aztán elcsöndesedik, visszahömpölyül önmagába. Mielőtt a következő állomáson leszáll, kiveri a farkát a vécében, magjának kilövellésekor állati vonítást hallat. Szanaszét fröccsenő ondóját utastársaira hagyományozza: ezt nektek, rohadjon meg mindenki.

A pufajkás visszatelepedik a kucsmája alá, az utasok tovább ringatóznak az utazás csatakos közegében. A lány három zsebkendőt is teleürít orr- és szemváladékával. Fölemeli könyvét a padlóról, kisimogatja meggyűrődött lapjait, visszateszi a táskájába. Szípog, megigazítja a haját, kurta köszönetet rebeg a pufajkásnak a jótékony közbelépésért. Amikor fölsejlenek benne a beláthatatlan következmények, melyekkel a pufajkás meg közte kibontakozó párbeszéd fenyegetné, gyorsan bebújik a kabátja mögé, fölszámolja a terepet, elalszik.

A kalauz megérinti varázspálcájával, és életre kelti. Bizalmaskodik vele, lebogaramozza, meggalambomozza, fölaranyoskámozza, széjjelszépsége-mezi. Csattogatja lyukasztóját, bajuszát pödörgeti, megpengeti sarkantyúját. A lány mélységes mély szótlansággal nyújtja át a jegyét. A lyukasztási aktus után nyomban visszabújik a kabátja mögé.

A végállomáson legutolsónak kecmereg le a vonatról, álmosan, koszosan, meglyuggatva. Cipőjének talpa gyömszőktől és perdektől, caffoktól és grucáktól ragad. Bemegy a vasúti illemhelyre vizelni, kezet mosni és újjászü-letni. Kilép a szabadba. Fekete harckocsik vonulnak át az állomás előtti téren, nyomukban fekete teherautók, fekete lovak és fekete tehének; sötétben minden fekete, nemcsak a tehén. Az állomásépület falához támaszkodik, megvárja, míg harckocsi, teherautó, ló és tehén tovahalad, aztán elindul. Fagyos éj-szakai szélben lépked, marcona kedvvel, egyre szaporábban.

Nyargal a kisvárosi fűtca birtokba vehetetlen terepén. Megbotlik egy rongykupacban, fölszisszen, kis híján elvágódik, sikerül belekapaszkodnia egy platánfába. A részeg férfi, akiben megbotlott, megmozdul, négykézlábra áll, a lány felé mászik, kezét nyújtogatja. A lány a fa mögé bújik, igyekszik ösz-szegömbölyödni, kicsire zsugorodni, fenyegető doronggá átlényegülni. A ré-szeg föltápáskodik, turkál zálogházakból kivedlett nagykabátja zsebében, három szál cigarettát biggyeszt nyálasan lefittyenő ajkai közé. Gyufáért kuta-kodik, sikerül meggyújtania mind a három szál cigarettát. Szájában a három parázsszemmel előrelődül, megragadja a lány vállát, beleváj, maga felé pró-bálja ráncigálni. Szikrazáport öklendezve kiköpi a három szál cigarettát, szaggató köhögési roham tör rá. A lány hátraszökken, a férfi utána tántorodik, elkapja a karját, belemarkol a mellébe. – Ne félj, picim! – motyogja.

A lány izmai megfeszülnek, teste ívekbe hurkolódik, szeme kiguvad. Visí-toznia nem volna célirányos: ha nem távolodtak még elég messzire a harcko-csizók, meghallják a visítást, és vissza találnak jönni, hogy kéretlenül is föl-kínálják a segítségüket. Táskájával egyszer-kétszer-háromszor a férfi arcába sújt. A férfi följajdul, leroskad, mozdulatlanul elterül a földön. A lány futásnak ered, cipői alatt csattog a kövezet, talpáról lekopnak a gyömszők és perdek, caffok és grucák. Beleiszkol a sötétségbe. Kifullad, megtorpan, nekitámasz-kodik egy kerítésnek. Rókázik, görcsöl, alél.

Később visszamegy oda, ahol a részeg embert hagyta, de már nincs ott, csak a fa, a föld, a hernyótalpak szaggatta terep. Járkál a pirkadatban, egyre táguló körökben. Teljes lényével tudja, minden porcikájában érzi: nincs ki elől szöknie, nincs hová menekülnie, idetartozik, ez az ő hazája, a figyelmére, tö-rődésére, ölelésére mindenki számot tarthat, melle, öle, teste a hernyótalpak-kal meggázolt lelkeké, a másodosztályú, fapados életű tahóké, a Marok Mar-csára szakosodottakat is beleértve. Fölteszi magában: leveti a kozmetikai

kenceficék szagpáncélját, hozzábűdösödik a prolikhoz, meztelen teste boldog egyesülésben fonódik egybe kohászokkal, vajúrokkal, olajbányászokkal, kubi-kosokkal, útburkolókkal, krampácsolókkal, rakodómunkásokkal, utcasöprőkkel, szemétszállítókkal, csatornatisztítókkal, lóápolókkal, sertésgondozókkal, sírásókkal, és ami felülmúlhatatlan, tömör gyönyörrel kecsgetti: szippantósokkal. Ők teremtsék meg teste minden porcikáját. Megmutatja magát nekik, hogy látva lássák: olyan, amilyennek látják. Bemelegítésnek, ujjgyakorlatként sürgősen elcsábít egy katolikus papot vagy egy párttitkárt. Ma még nem, sőt holnap sem, de ha elmúlik a havi vérzése, utána okvetlenül. És ettől a gondoltól a finom, jó szagú úri kisasszonynak, hercegek és hercegnők, grófok és grófnők ivadékának viháncolni, tótágast állni, cigánykereket hányni, dalra fakadni támad kedve. Csillagtollú, éneklő galambok szárnyalnak az ég felé.

*Gyorsan száguldó, hús patak partján
ülök némán, és elnézem én:
túl a zöldellő, távoli lankán
az én földemre ömlik a fény.*

*Édes szép hazám, szép szülőföldem,
nincsen más ilyen dúsgazdag föld,
hol a búza úgy zeng, mint a tenger,
és a bársonyos rét olyan zöld.*

*Ó, te végtelen alföldi síkság,
kéklő víz, árnyas völgy, tarka rét,
milyen tágas vagy, végtelen tágas,
mégis, mégis a szívünkbe férsz.*

Az ég felé szárnyaló galambok már benne vannak a hajnali vadászportyára induló járasi párttitkár, a Griff vadásztársaság elnöke puskájának célkeresztjében, az ő lövései oltják ki a csillagtollú madarak életét. Az erők, melyeket a kétkezi emberek szent szajhájává szegődő lány (tripla alliteráció! elmegy ám maga a francba, írókám!) föl- és elszabadít, pusztulást hoznak rá. Néhány hónap múlva megölik, huszonhét késszúrással végez vele gyilkosa. Ruhátlan teteme egy kiszáradt, beomlott csordakútból kerül elő Marispusztán. Szemüregében két béka ül, orra helyét patkány rágcsálja, szájüregéből kígyó tekeredik elő, hajában férgek nyüzsögnek. Soha nem derül ki, hogy ki a tettes. A nyomokból, melyek a tetem mellett talált kés nyelén maradnak, csupán annyit lehet megállapítani, hogy a gyilkos jobb kezéről valószínűleg hiányzik a kisujj.

Mondják, akiknek éji órán arra akad útjuk, hogy lidércfények villódnak a csordakút fölött, s olyan szívszaggató sikoltozást hallani a kút mélyéről, hogy az embert kiveri a hideg veríték, minden hajszála az égnek áll, meghűl ereiben a vér, megdermed csontjaiban a velő.